

Σημειώνω ἁπλῶς τὴν ἐξῆς σκέψη τοῦ Han Ryner, παρμένη ἀπὸ τὸ «Contre les dogmes» : Chaque fois qu'on frappe aux portes du mystère, on a l'émotion d'entendre résonner et se prolonger un étrange bruit de plein. Τὸ κατ' ἐμὲ αὐτὸ πρόερχεται ἀπ' τοῦ ὅτι εἴμαστε ζῶα μυστικιστικά. Ἡ μυστικιστικὴ μας κληρονομικότητα εἶναι κατὰ τὸ πλῆρες καὶ ὅχι κατὰ τὸ νέον, εἶναι τὸ κῦμα ἂν θέλετε ποῦ μᾶς ἔρχεται ἀπ' τοὺς προγόνους μας ποῦ ἔζησαν μὲ τὴ φρικιαστικὴ σκέψη τοῦ μυστήριου. Le bruit de plein δὲν πρέπει μήτε νὰ μᾶς ἐκπλήττει, μήτε νὰ μᾶς θορυβῇ.

Δὲν μπορῶ ἐπίσης νὰ ἀντιπαρέλθω τοὺς θαυμάσιους αὐτοὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς στίχους τοὺς ἀφιερωμένους στὸν ἴδιον Han Ryner, ἀπὸ τὸν ποιητὴ Félix Pagan :

Te souvient-il parfois des temps antiques, dis ?
La mer céruléenne et le ciel de la Grèce
Te dictaient des pensers saints et pleins d'allégresse.
Dis-moi te souvient-il des propos de jadis ?

Γ. Β.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Στὰ «Cahiers idéalistes français», τὸ νέο γαλλικὸ περιοδικὸ ποῦ ἄρχισε νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸν περασμένο Φλεβάρη στὸ Παρίσι, ὁ Jacques Mesnil, γράφοντας γιὰ τὸν ποιητὴ Βεράρεν ἀναφέρει μαζὺ μὲ ἄλλα καὶ τῆς γνώμης ποῦ εἶχε ὁ ποιητὴς γιὰ τὸν συγγραφέα τοῦ Ζὰν Κριστόφ, τὸν ὁποῖον μὰ κλίκα παραξαισμένων λογίων ἔβρισε μὲ τόσην χαμηλότητα καὶ ἀνοησία.

Ὁ Βεράρεν ξεκουράζονταν στὴ Μεσημβρινὴ Γαλλία μὴ διαβάζοντας σχεδὸν τίποτε. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Ρωμαῖν Πολλάν θέλησαν νὰ τὸν ἀντιτάξουν γιὰ ἀντίπαλό του στὸ βραβεῖο τοῦ Νόμπελ.

Ὁ Mesnil τοῦ ἔγραψε γιὰ νὰ μάθῃ τὴ γνώμη του στέλνοντάς μαζὺ καὶ ἓνα ἄρθρο τῆς «Matin». Στὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Βεράρεν ἀπάντησε μὲ τὰ παρακάτω :

Ἀγαπητέ μου Ζάκ,

Τὸ ἄρθρο μοῦ εἶχε διαφύγει. Τὸ διαβάζω ἐδῶ τώρα καὶ δὲν παραδέχομαι τῆς τωρινῆς σκέψεως τοῦ Πολλάν, μοῦ εἶναι ὅμως ἀποκρουστικὸ νὰ βλέπω πῶς μὲ βάζουν ἀντίπαλο του, ἐξ αἰτίας τῆς διαφορετικῆς μας στάσης.

Τὸ βραβεῖο Νόμπελ, εἶναι βραβεῖο φιλολογικόν. Ἐκεῖνο ποῦ ἐνδιαφέρει εἶναι τὸ ἔργο καὶ ὅχι ὁ ἄνθρωπος. Δὲν πρέπει ἡ πολιτικὴ νὰ ὀρίξῃ τὴ στάση καὶ νὰ ἐπηρεάξῃ τὴν ἐπιτροπὴ. Κι' ἀκόμα προσθέτω πῶς στὰ μάτια μου, ὁ Ρωμαῖν Πολλάν εἶναι ἓνας ἄνθρωπος ποῦ στέκεται ποιὸ ψηλὰ καὶ ἀπὸ τῆς συκοφαντίας καὶ ἀπὸ τὰ μῖση καὶ ὅτι διατηρῶ γι' αὐτὸν ὅλη μου τὴ φιλία.

Δικὸς σου

AIM. BÉRAPEN.

Καὶ ἄλλοτε πάλι ἔγραψε τὰ παρακάτω στὸν ἴδιον τὸν Mesnil : «Ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ συνείδηση τοῦ Ρωμαῖν Πολλάν μοῦ παρουσιάζονται μὲ ἀγνόητα καὶ ψηλότερα ἀπὸ κάθε ὑποψία. Τὰ ὑπερασπίζομαι ὅσες φορὲς τὰ πολέμου. Ἐχει μείνει ὁ ἄνθρωπος ποῦ διατηρεῖ ὅλο τὸ ὕψος τῆς σκέψεως του. Ἐγὼ ἔγινα ὀρμητικὸς καὶ ἐπαναστατικὸς. Ἡ στάσις μας εἶναι ὁλοτέλα διαφορετικῆς, μὰ ἡ καρδιάς μας στὸ βάθος τοὺς μοιάζουνε ἴσως.»

“Όσα ἔγραψε ὁ Βερράρεν εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μὴ προσθέσωμε ἐμεῖς τίποτε.

Στὸ Παρίσι ἰδρύθηκε ἑταιρία μὲ τὸν τίτλον «Ligue pour une société des Nations basée sur une Constitution Internationale» ποὺ τὸν σκοπὸν τῆς φανεροῦναι καθαρὰ ὁ τίτλος τῆς.

Ἡ ἀρχὴς καὶ οἱ σκόποι τῆς ἑταιρίας ποὺ ἐψηφίσθησαν στὴ συνέλευση τῆς 3 Γεννάρη τοῦ 1917 συνοψίζονται στὰ παρακάτω.

«Μόλις τελειώσει ὁ πόλεμος, οἱ λαοὶ θὰ ἐργαστοῦν γιὰ τὴν σύσταση ἐνὸς πολιτεύματος ποὺ ὀριστικὰ θὰ καθιερώσει τὴν δικαιοσύνη καὶ θὰ ἐμποδίσαι ἓνα νέο κατακλυσμὸ. Μιὰ νέα κατάστασις πραγμάτων πρέπει νὰ ὑπεριχύσῃ. Στὸ ἐξῆς ἡ σχέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν θὰ ὑποβάλλονται, ὅπως ἡ σχέσεις μεταξὺ ἰδιωτῶν, σὲ κανονισμοὺς βασισμένους στὴ λογικὴ καὶ ὄχι περὶ τὴν δύναμη, ἡ ὁποία δὲ θὰ χρησιμοποιεῖται παρὰ γιὰ τὴν προστασίαν τοῦ δίκαιου· τὰ ἔθνη πρέπει νὰ πάψουν νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μὴν ἀναγνωρίζουν ἄλλο νόμο ἀπὸ τὴ θέληση τους, καθὼς καὶ νὰ γίνονται οἱ τιμωροί, καὶ πρέπει νὰ ὑποβάλουν τὴν φροντίδα τῆς προστασίας τους σὲ μιὰ κολλεκτιβικὴ καὶ διεθνῇ ἀστυνομίᾳ· μιὰ τάξη πρέπει νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸ αὐθαίρετο· ἓνας παγκόσμιος νόμος πρέπει νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ.

Ὁ νόμος αὐτὸς πρέπει νὰ καθορίσῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐθνότητων καὶ τῶν Κρατῶν· πρέπει νὰ κηρύξῃ γιὰ ἔγκλημα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος τὴ πρόκληση σὲ ὁποιοδήποτε πόλεμο, τὴν πίεσιν ὁποιοδὴποτε λαοῦ, τὸν σφετερισμὸ καθε μέρους. Ἀκόμα πρέπει νὰ ὀργανώσῃ τῆς διεθνέως ἀρχῆς, νομοθετικῆς, δικαστικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ ὀπλισμένη δύναμιν κολλεκτιβικὴ ποὺ θὰ ἐξασφαλίζει στὸ Δίκαιο, τὰ μέσα τῆς προστασίας του.

Γράφοντας γιὰ τὴν ἑταιρίαν αὐτὴν ὁ Παῦλος Ὁτλὲ στὰ «Cahiers idéalistes Français» (Ἀπρίλης 917) προβλέπει δυὸ λύσεις ποὺ μπορεῖ νὰ δημιουργηθοῦν ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμον αὐτόν.

Ἡ μιὰ εἶναι ἡ ἡγεμονία ποὺ μὲ τὴ νίκη του θὰ ἐπιβάλλῃ τὸ ἓνα μέρος, ὁπότε πάλιν θὰ ξαναρχίσουν τὰ αἰώνια παιγνίδια τῆς ἰσορροπίας καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῶν διεθνῶν σχέσεων μὲ βάση ἐνὸς δίκαιου προστατευτικοῦ καὶ τῶν ἀδύνατων καὶ τῶν δυνατῶν. Ἡ πρώτη λύσις ἐνδιαφέρει μόνον τοὺς τύραννους. Μὰ οἱ λαοὶ ὅσο μποροῦν ἀκόμα νὰ σκέπτονται καὶ ὅσο ἔχουν τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐκδηλώνωνται, ἀποβλέπουν στὴ δευτέρην λύσιν.

Γιὰ τὴν ἑταιρίαν αὐτὴ καθὼς καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ τῆς ἐλπίζομε νὰ γράψωμε στὸ ἄλλο φυλλάδιον περσότερα.

Στὴν ἑταιρία τῶν «Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου» ὁ Γκαμπριέλ Σεαίγ παρουσίασε ὑπόμνημα γιὰ τοὺς ὅρους μιᾶς διαρκούς εἰρήνης. Ἀπ' αὐτὸ παραλαμβάνομε τὴν παρακάτω περικοπὴν :

«Υπάρχει καὶ τὸ χιμαρικό στὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχωμε μιὰ διαρκῆ εἰρήνην ἀντικαθιστόντας νέες ἀδικίες στὴς παλιὰς, στὴς ὁποῖες τὸ καθῆκον τοῦ νικημένου εἶναι νὰ μὴ τῆς παραδεχτῇ ποτέ.

Ἡ ἱστορία ἀποδείχνει πῶς ἡ ἐγγυήσεις ποὺ ἐξασφαλίζει ἡ κατάχρησις

τῆς δύναμης εἶναι ἀσταθεῖς καὶ προσωρινές ὅπως εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἡ δύναμη.

Μιὰ διαρκὲς εἰρήνην πρέπει νὰ μένῃ μιὰ δίκαια εἰρήνη.

Ὅταν κάθε κράτος θὰ εἶναι ἐλεύτερο νὰ ταράξῃ ὅπως καὶ ὅταν θέλῃ τὸ δίκαιο, ὁ πόλεμος θὰ ξαναγίνει πάλι στὸ μέλλον ἀπὸ τοὺς ἴδιους λόγους ποὺ ἔγινε καὶ στὸ παρελθόν· θὰ παραμείνῃ ἓνας κατακλυσμός, ἓνα ἡφαιστειῶδες φαινόμενο μὲ ἐκκρήξεις περιοδικές. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν θὰ καταργήσωμε τὴν ὑπερηφάνεια, τὴ φιλοδοξία, τὴ φιλαργυρία, τὴν ἀνοησία καὶ τὴν κακία τῶν ἀνθρώπων. Ὅσο ὁ πόλεμος θὰ θεωρεῖται σὰν ἀναπόφευκτο μοιραῖο, σὰ νόμος τῆς Θεΐας Προνοίας, σὰν ἰδιαίτερη θέλησις ἐνὸς Θεοῦ πάνσοφου καὶ πανάγαθου· ὅσο θὰ τοῦ ἀφήσουν νὰ ἔχῃ τὸ γόητρο, τὸ μυστήριον· ὅσο τὸ αὐθαίρετο ἐνὸς ἀνεύθυνου ἄρχοντα ἢ μιᾶς ἀνώνυμης Κυβέρνησης θὰ εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ τὸν κηρύξῃ· ὅσο θὰ εἶναι μὲ μιὰ κρυφτὴ συμφωνία ἢ ultima ratio, τὸ τελευταῖο ἐπιχείρημα, ἢ ἀνέγκλητη ἀπόφασις· ὅσο οἱ ἐργοστασιάρχες κανονίων, ὀβίδων, θωρακισμένων πλακῶν θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν τοὺς ἐξοπλισμοὺς γιὰ ἰδιωτικὴν τοὺς ἐπιχείρησιν καὶ νὰ κερδίζουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ ὅλων· ὅσο ἓνας πωλημένος σ' αὐτοὺς τύπος θὰ ἐξάπτει τὰ πάθη τοῦ πλήθους, τὴ δυσπιστία, τὸ φόβο καὶ τὸ μῖσος· ὅσο οἱ λαοὶ στὴν τύφλωσίν τους, θὰ ὑπακούουν στὴ φωνὴ καὶ θὰ γίνονται ὄργανο τῆς τύχης τους, ἡ εἰρήνη δὲ θὰ εἶναι σταθερώτερη ἀπὸ τὴν κούρασι ποὺ βάζει σ' αὐτὴ ἓνα τέλος καὶ ἀπὸ τὸ κοίμισμα τῶν παθῶν ποὺ τὴν ξανανάβῃ. Ἡ πεῖρα μᾶς ἔμαθε ἀκόμα μιὰ φορὰ τί ἀξίζει τὸ παλὸν ρητό: Si vis pacem para bellum. Κάθε παραγωγή ἀπαιτεῖ μιὰ κατανάλωσι. Καὶ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ κανόνια χρειάζονται πολίτες ποὺ νὰ καταστραφῶν καὶ ἀνθρώποι ποὺ νὰ σκοτωθοῦν.

✱

Ὁ Λουὶ Ναρκὲ στὸ «Mercure de France» (16^η Ἰουνίου) πραγματεύεται τὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ θεωρηθῇ γιὰ ἀπραγματοποίητη ἡ κατάργησις τοῦ πόλεμου, ὕστερα ἀπὸ τῆς ἀπογοητεύσεως ποὺ ἔδοκίμασαν οἱ διάφοροι εἰρηνόφιλοι ὅλου τοῦ κόσμου. Ἐξετάζοντας τὸ ζήτημα ἀπὸ κοινωνιολογικὴ ἄποψιν φανερώνει μιὰ μεγάλην οἰσιοδοξία βασισμένη στὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο ἡ ὁποία εἶναι ἡ κινητήρια δύναμις τῆς γενικῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἔχει τὴν πεποίθησιν πὼς οἱ φριχτοὶ τρόποι τοῦ σημερινοῦ πόλεμου ποὺ περιγράφει πολὺ ζωντανὰ θὰ δώσουν μιὰ νέαν ὑποχρέωσιν σ' ὅσους ἔχουν πίστιν στὴν πρόοδο καὶ τὸν πολιτισμό, καὶ νὰ ἐργασθοῦν μὲ περσότερη δύναμιν γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν παγκόσμιαν εἰρήνην καὶ νὰ ἐμποδίσουν μελλοντικὰς καταστροφάς.

Ι. ΛΑΣ.

ΣΗΜ. Γιὰ τοὺς μεγάλους νεκροὺς Le Dantec, Ribot καὶ Mirbeau θὰ γράψουμε *in extenso* στὸ ἄλλο φυλλάδιο.

ΚΑΘΕ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΟΣΑ ΓΡΑΦΕΙ.

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ } ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΡΓΑΣ.